

Ari Koponen ps

Toimenpidealoite opintotukilain väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnalle

Monet maatilat Suomessa ovat tehneet koronaepidemiasta johtuen supistamispäätöksen tälle kesälle ja jättäneet myöhemmin avomaalle istutettavia taimia istuttamatta kasvihuoneisiin. Mittavia investointeja ei ole tehty kasvustojen perustamiseen, sillä on hyvin epävarmaa, saadaanko satoa korjattua. EU-tuet saattavat tällaisessakin tilanteessa ohjata viljelijöitä kylvämään pelloille saneerauskasvia tai heinää. Kotimaisen huoltovarmuuden turvaamisen kannalta tämänkaltainen ohjausvaikutus on kuitenkin haitallista.

Suomessa asuvat henkilöt eivät halua työllistyä maataloille. Maatilat ovat kriisissä, sillä sadoista tuhansista työttömistä ja lomautetuista henkilöistä ei löydy nyt työntekijöitä, joita tarvittaisiin töihin heti tai myöhemmin kesällä puutarha-alan kausityötarpeeksi. Ulkomaalaisia työntekijöitä esimerkiksi Ukrainasta ei saada tuotua Suomeen koronaviruksen takia. Tilastokeskuksen mukaan Suomessa vähintään 18-vuotiaita opiskelijoita oli vuonna 2018 yli 500 000. Näistä vain hieman reilu puolet (53 %) oli työllisiä opiskelijoita. On selvää, että opiskelijoissa on huima työvoimapotentiaali, mutta Pohjoismaiden korkeimmat opintotuen tuloajat eivät kannusta opiskelijoita tekemään töitä Suomessa. Työnteosta rangaistaan opintuen takaisinperinnässä.

Keskeinen syy pitkille opiskeluajoille ja opintojen keskeyttämiselle on opiskelijoiden laajamittainen työssäkäynti. Kannustimia päätoimiselle opiskelulle ja ripeälle valmistumiselle on pyritty luomaan tuloajalla sekä tavoiteajassa valmistuville myönnettävällä opintolainahyvityksellä. Tuloajat tekevät päätoimisesta opiskelusta taloudellisesti kannattavampaa suhteessa sivutoimisiin ansiotyön ohessa suoritettuihin opintoihin. Tämänhetkinen opintotukijärjestelmämme ei ole kuitenkaan yritteliäisyyteen kannustava. Opetus- ja kulttuuriministeriö analysoi kevään 2019 aikana erilaisia vaihtoehtoja opintotuen tuloajoista.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen tekemän raportin (nro 37) mukaan opintotuen tuloajat aiheuttavat opiskelijoille merkittäviä tulojen menetyksiä, ja tilanteen muuttamiseksi niitä tulisi joko nostaa nykyisistä huomattavasti tai muuttaa opintotuen takaisinperintä rajaveroasteen tapaiseksi säännöksi. Laskelmien perusteella muutokset tuloajoissa näkyvät laajassa osassa opiskelijoiden tulojakaumaa. Tämä kuvastaa sitä, että liian alhaiset tuloajat laskevat opiskelijoiden hyvinvointia suhteellisen paljon. Mahdolliset päätökset opintotuen tuloajojen korottamisesta tai poistamisesta kokonaan jätettiin nykyiselle hallitukselle, eikä Sanna Marinin hallitusohjelma tehnyt opintotukeen muita uudistuksia kuin huoltajakorotuksen sekä opintorahan sitomisen indeksiin 2020 puolikkaana ja sen jälkeen täysimääräisesti.

Toimenpidealoite TPA 38/2020 vp

Työntekoon ja yrittäjyyteen tulisi kannustaa erityisesti nuorena, koska varhain hankittu työkokemus tukee työllistymistä läpi tulevan uran. Ehdotankin, että hallitus mahdollistaa opiskelijoiden ottaa vastaan huoltovarmuuden kannalta kriittistä kausityötä ilman opintotuen takaisinperintää vuoden 2020 osalta, jotta työllistyminen maataloille koettaisiin houkuttelevana ja taloudellisesti kannattavana vaihtoehtona. Tai vaihtoehtoisesti ehdotan, että hallitus poistaa väliaikaisesti opintuen tuloajat kokonaan vuoden 2020 osalta. Tämä olisi osa ratkaisua maatalojen akuuttiin työvoimapulaan.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin muuttaakseen opintotukilakia väliaikaisesti niin, että opiskelijoiden on mahdollisuus ottaa vastaan huoltovarmuuden kannalta kriittistä kausityötä ilman opintotuen takaisinperintää vuoden 2020 osalta.

Helsingissä 6.4.2020

Ari Koponen ps